

Saarde Sõnumid

Nr 4 (242) 27. aprill 2023

Võistutantsimine Pärnus

Surju Sõbratarid korraldasid 1-2.04.2023 Pärnus VI tantsufestivali, mille osa oli XIII naisrühmade ja IV neiduderühmade võistutantsimine.

Selle võimaluse saime, kuna naisrahvatantsurühm Surju Sõbratarid võitis eelmise, 2020. aastal toimunud ülevabariigilise võistutantsimise.

Varem polnud meist keegi tegelenud nii masstaapse ürituse korraldusega, mis kestab kaks päeva ja kus osaleb ligi 450 tantsijat. Alustasime ettevalmistustega juba eelmisel aastal ja Jõgeval toimunud Naiste tantsupeol saime välja kuulutada toimumisaja ja -koha. Kõik see naistevägi tuli majutada, toitlustada, vaja oli ruume riiete hoidmiseks ja vahetamiseks, treeningruumi ja esinemissaali. Kaalusime kõiki variante, aga Saarde vallast me sellises mahus ruume ei leidnud. Saime väga hea pakkumise Strand SPA Hotellist ja otsustasime, et mattidel ja madratsitel on tantsija maganud küll, nüüd on aeg neid väärtustada ja pakkuda pisutki mugavust enne pingelist võistlust.

Kuna tegemist oli tantsufestivaliga, siis eeldas see proovidele lisaks ka muude tegevuste pakkumist.

Rühmad said käia Pärnus linnaekskursioonidel, mida viis läbi meie Saarde valla elanik Veronika Meibaum. Huvi pakkus ka Pernova Loodusmaja, kus ekskursiooni tegi meie oma tantsija Kadri Kilusk. Juhendajatele toimus super-

visioon tuntud psühhoterapeudi Monika Koppeli abiga. Kõigil õõbijatel oli võimalus nautida hotelli SPA keskust. Samal ajal toimusid pingelised lavaproovid saalis.

Minutilise täpsusega kokkupanud ajakavaga tegeles korraldustiim peaaegu aasta. Lugematu arv tunde peeti koosolekuid, jagati ülesandeid, tehti kokkuleppeid, kirjutati projekte.

Plaanisime osalevate rühmade arvuks 30, aga soovijaid oli rohkem. Registreerimine toimus printsiibil, kes ees, see sees. Võistutantsimisel osales 26 nais- ja 6 neiduderühma üle Eesti. Esitada tuli üks kohustuslik tants ning naistel kaks ja neidudel üks vabalt valitud tants. Ullo Toomi juubeliaasta puhul otsustasid korraldajad valida kohustuslikud tantsud rahvatantsude varasalvest - naisrühmadele „Kalurineid“ (1956, autor Heljo Talmel) ja neidudele „Kip-kõpsadi“ (1958, autor Salme ja Ott Valgemäe).

Autentset esitust hindas väärkas žürii koosseisus: Kadri Tiis, Ülle Feršel, Maire Udras, Jaanus Randma, Heleri Kängsepp.

1. aprilli õhtusel avalüritusel kehastusid meie enda tantsijad modellideks. Tutvustati Etnowerk käsitöökudumeid, mis sobivad ühtviisi hästi nii rahvariite kui teksade ja peokleitidega. Vahepala pakkusid harrastusnäitlejad Linda ja Leida maalt. Öhtu lõpetas Lüü Türr meesansambel.

Võistluspäeva avanumber oli laseretendus Argo Valdmaa ja Ott Kiluski lavastuses. Korraldajarühm Surju Sõbratarid esines tantsuga „Külvajad“. Hommikusöögi-emotsiooni said naised ja niud Lähkma pillimeestelt. Paljud tunnistasid, et polnud elava muusikaga einet ammu nautinud. Kui pinge oli haripunktis ja oodati žürii otsuseid, pakkus vahepala nii kuulamiseks kui tantsuks Önn Tuli Öuele puhkpilliorkester. Naised keerutasid jalga ja mehine orkester nautis esinemist. Pika võistluspäeva lõpetas tort ja tänamine. Kuulutati välja nii võitjad kui järgmine korraldaja.

Kingituseks said kõik rühmad muuhulgas korvi kuusetaimedega. See oli korraldajatepoolne meenutus esimesest metsapealinnast - Kilingi-Nõmmest. Kuusetaimed saab iga rühm koos või taimi jagades maha istutada.

Hinnates võistutantsimist otsustas žürii järgnevalt:

Naisrühmad:
I koht Tantsuansambel „SÕPRUS“ naisrühm I – juhendaja Agne Kurrikoff-Herman

II koht Tartu Ülikooli Rahvakunstiansambli naisrühm - juhendaja Kärt Vuks

III koht Naisrühm Harku Harakad - juhendaja Astrid Väizene

Neiduderühmad:
I koht Eesti Tantsuagentuuri neidude esindusrühm – juhendaja Liisa Laine
II koht Tartu Ülikooli

Rahvakunstiansambli neiduderühm – juhendaja Kärt Vuks

III koht Tallinna Prantsuse Lütseumi tantsuansambel Leesikad neiduderühm – juhendajad Elo Unt, Karel Vähi

Žürii otsusel korraldab järgmise võistutantsimise Tartu Ülikooli Rahvakunstiansambel.

Välja anti kaks eripremiat. Ilma Adamson tunnustas Eesti Tantsuagentuuri neidude esindusrühma ja Tartu Ülikooli Rahvakunstiansambli naisrühma. Henn Tiiveli eripremia läks Tallinna Prantsuse Lütseumi tantsuansambli Leesikad neiduderühmale ja Rahvatantsuansambel Tuisuline naisrühmale.

Surju Sõbratarid andsid festivalil teada, et panustavad Ullo Toomi fondi 200 eurot, et toetada tantsu- ja skulptuuri valmimist Kalevi staadionile – tantsupidude korralduspaika.

Üritusest valmib pildinäitus, mida saab juba peagi näha valla erinevates asutustes.

Suured tänud meie toetajatele, kes võimaldasid festivali ellu viia!

Suured tänud sponso-ritele, kelle abiga täitusid võitjate kingikotid!

Suured tänud meie naistele, kelle visadus, loomingu- ja töötahe viisid sihile – saime hakkama võimsa, toreda ja meeldejääva ürituse korraldamisega!

Kadri-Aija Viik

Saarde vapiloom Kilingi-Nõmmes

Kes veel märganud ei ole, siis heitke Kilingi-Nõmme tules pilk purskkaevu parki, kevade saabumine tõi parki uue asuka – uhke Saarde valla vapilooma ilvese.

Tänane kogu OÜ Saarde Kommunaal meeskonda, eriti Marju Loorentsoni, toreda idee ja organiseerimise eest ning kunstnik Tanel Šubinit teostuse eest.

Otsime LOGOPEEDI

Saarde vald kutsub Sind toetama abivajavaid lapsi meie valla haridusasutustes!

Ootame Sind kandideerima, kui Sul on:

- erialane magistrikraad või sellega võrdustatud kraad või logopeedi kutse;
- hea suhtlemis- ja koostööoskus;
- arvuti kasutamise oskus;
- eesti keele oskus kõrgtasemel;
- valmisolek liikuda meie Kilingi-Nõmme ja Surju lasteaedade vahel;
- kasuks tuleb eelnev erialane töökogemus.

Meil on hea töötada, sest väärtustame paindlikku töökorraldust ja pakume 56 päeva põhipuhkust. Sind ootab mitmekülgne ja vastutusrikas töö ning suurepärased võimalused ennast koolitada ja arendada. Lisaks on võimalus osaliselt töötada ka kaugtööna.

Ootame Sind tööle esimesel võimalusel!

Kandideerimiseks saada 02. maiks 2023 meile oma CV, avaldus ja kvalifikatsioonile vastavust tõendavad dokumendid e-posti aadressile info@saarde.ee või postiaadressile Nõmme 22, Kilingi-Nõmme, Saarde vald, Pärnumaa 86304. Palun lisa kirjale märksõna - Logopeed.

Kui Sul on küsimusi, siis nendele vastab meie humanitaarõunik Andy Tiik telefonil 5912 9850 või e-posti aadressil andy.tiik@saarde.ee.

SAARDE KAITSEPÄEV 2023

LAURI KARJÄÄRIS 29. APRILLIL

PEREPÄEV KELL 10-15

Saarde Vallavolikogu istungitel

Saarde Vallavolikogu 29.03.2023 erakorralisel istungil võeti vastu järgmised otsused:

- täiendava rahalise kohustuse võtmiseks nõusoleku andmine;
- umbusalduse avaldamine Saarde vallavolikogu revisjonikomisjoni aseesimees Heli Juhkamsoole.

Saarde Vallavolikogu 20.04.2023 istungil võeti vastu järgmised otsused:

- mitte kinnitada Saarde Vallavolikogu 23.10.2019 määruse nr 15 „Saarde valla eelarvest huvihariduse toetamise kord“ muutmine;
- mitte kinnitada Saarde valla teehoiukava aastateks 2023-2026;
- mitte kinnitada Saarde valla heakorrakonkursi läbiviimise kord;
- arvamuse andmine Kikepera kruusakarjääri kaevandamisloa muutmistaotluse kohta;
- mitte kinnitada Saarde valla arengukava ja eelarvestrateegia aastateks 2018-2028 muutmine.

Eiko Tammist
volikogu esimees

Maal elamise päev

Anname varakult eelifona teada, et ka sel aasta osaleb Saarde vald Maal elamise päeval. Maal elamise päev toimub 23. septembril ning sel korral on sündmuste keskpunktiks Saarde Valla Huvikeskuse õu aadressil Pargi tn 6, Kilingi-Nõmme.

Kui keegi tunneb, et soovib sündmuse korraldamisele nõu ja jõuga kaasa

aidata, siis võtke palun ühendust humanitaarnõunik Andy Tilgaga. Tema telefoninumber on 5912 9850, e-posti aadress andy.tilk@saarde.ee.

XIII noorte laulu- ja tantsupidu

Juba peagi, ajavahemikus 30.06.-02.07, toimub XIII noorte laulu- ja tantsupidu, mis sel korral kannab nime „Püha on maa“. Suur rõõm on teada anda, et Saarde valda esindavad tantsupeol järgmised tublid tantsurühmad:

- Kilingi-Nõmme Gümnaasiumi 1.-3. klassi segarühm

- Kilingi-Nõmme Gümnaasiumi 6.-8. klassi segarühm
 - Kilingi-Nõmme Gümnaasiumi 4.-5. klassi rahvatantsurühm
- Maikuu jooksul peaksid selguma ka laulupeole pääsevate kollektiivide nimed, hoiame kõik pöidlaid, et ka selles on Saarde valla grupid edukad.

10.04.2023 – 30.05.2023

E-N 10.00 – 16.00
R 10.00 – 14.00

**EESTI
PRESSIFOTO
2021 NÄITUS**

KILINGI-NÕMME KLUBIS

Canon

OVERALL

Saarde Vallavalitsuse istungitel anti järgmised korraldused:

22. märtsil 2023

- jagada Pärnu maakonnas Saarde vallas Lodja külas asuv Lodja metskond 6 (katastritunnus 71201:001:0564, kinnistu registriosa nr 3121450) ja määrata Lodja metskond 6 katastriüksuse jagamisel tekkivate katastriüksuste lähiaadressid, sihtotstarbed ja aadressid;
- eraldada Saarde valla eelarve 2023. a reservfondist 300 eurot MTÜ Naiskoor Kanarbik 70. tegevusaastat tähistava suurürituse korraldamiseks;
- parandada Saarde Vallavalitsuse 21.09.2022 korralduse nr 442 „Ehitusloa väljastamine“ punktis 1 esinev ilmne ebatäpsus katastritunnuse osas ja sõnastada punkt 1 järgmiselt: „1. Väljastada ehitusloa Pärnu maakonnas Saarde vallas Kilingi-Nõmme linnas Pärnu tn 79 asuval kinnistule (katastritunnus 71201:001:0366) Kilingi-Nõmme Politsei- ja Piirivalvetameti ning Päästeameti ühishoone (EHR kood 121383806), varjualuse (EHR kood 121383881) ja harjutustorni (EHR kood 121383904) püstitamiseks.“
- kinnitada Pärnu maakonnas Saarde vallas Kamali külas asuv Karjääri kinnistu (registriosa nr 2602206, katastritunnus 71101:004:0083, sihtotstarve mäetööstusmaa 100%, pindala 12,83 ha) võõrandamiseks korraldatud avaliku kirjaliku enampakkumise protokoll ja tunnistada avalik kirjalik enampakkumine nurjunuks, kuna enampakkumisele ei esitatud ühtegi pakkumist;
- viia läbi Saarde vallas Kamali külas asuva Karjääri kinnistu (registriosa nr 2602206, katastritunnus 71101:004:0083, sihtotstarve Mäetööstusmaa 100%, pindala 12,83 ha) avalik kirjalik elektrooniline enampakkumine alghinnaga 210 000 eurot;
- sõlmida Saarde Vallavalitsuse Surju Teeninduskeskuse hoones asuva kahe mitteeluruumi (üldpind 29,11 m²) tasuta kasutamiseks üürileping MTÜ-ga Surju Kultuuriselts (registrikood 80408749) ajavahemikuks 22. märts 2023 kuni 31. detsember 2023;
- sotsiaalhoolekande küsimustes.

27. märtsil 2023

- lubada 29.03.2023 kell 10-12 Kilingi-Nõmme linnas Pärnu tänava ajutine sulgemine Pärnu tn 79 kinnistu juurest kuni Pärnu tn ja Kantsi tn ristmikuni, seoses AS Connecto Eesti tehtavate elektritöödega ja alajaama paigaldamisega kinnistule Pärnu tn 79, Kilingi-Nõmme (katastritunnus 71201:001:0366);
- sotsiaalhoolekande küsimustes.

30. märtsil 2023

- maa riigi omandisse jätmise ja riigimaale hoonestusõiguse seadmine;
- sotsiaalhoolekande küsimustes;
- sulgeda ajutiselt Surju Kooli laste- ja noortetöötajate suvepuhkuse ajaks;
- kinnitada Riigihanke „Saarde valla jäämejaama ehitustööd“ (viitenumber 261135) tulemused.

05. aprillil 2023

- moodustada noorte omaalgatuse toetamise hindamise komisjon;
- kuulutada välja elektrooniline enampakkumine vallakodanikule kuuluvate sõiduautode võõrandamiseks;
- anda tasuta kasutusse mittetulundusühingule Tihemetsa Kogukond (registrikood 80604960) otsustuskorras Pärnu maakonnas Saarde vallas Tihemetsa alevikus asuvad Lasteaia tee 1 (katastritunnus 71101:006:0289, pindala 4666 m², ärimaa 100%) ja Hooldekodu tee 6 (katastritunnus 71101:006:0315, pindala 2802 m², ärimaa 100%) kinnistud tähtajaliselt kuni 05. aprill 2033;
- eraldada Saarde valla 2023. a eelarvest reaal „08400 Usuasutused“ 1000€ Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Saarde Katariina Koguduse kogukonnakiriku majandamiseks ja koguduse tegevuste jätkamiseks tarbeks;
- eraldada Saarde valla 2023. a eelarvest reaal „08400 Usuasutused“ 300€ Eesti Kirikute Nõukogule projektile „Teeliste kirikud“;
- eraldada Saarde valla 2023. a eelarvest „10702 Sotsiaalsete riskirühmade kaitse“ toetuste reaal 2000€ Pärnu Toidupank MTÜ-le 2023. aasta tegevuskuludeks;
- muuta Saarde Vallavalitsuse 29.06.2022 korralduse nr 323 „Vallavara kasutusse andmine“ punkti 1 ja sõnastada see järgmiselt: „1. Anda otsustuskorras MTÜ Parem Jaamaküla (registrikood 80612272) kasutusse Pärnu maakonnas Saarde vallas Jaamakülas asuva Teearu kinnistu osa suurusega ca 3076 m² (katastritunnus 71201:001:0297, pindala 8496 m², sihtotstarve üldkasutatav maa 100%) eesmärgiga rajada kinnistule laste mänguväljak, palliplatsid ja varjualune tähtajaliselt kuni 05.04.2033“;
- kehtestada Saarde valla omandis olevate välipindade kasutamise hinnakiri alates 05.04.2023;
- kehtestada Tali Seltsimaja, Surju Rahvamaja ja Kilingi-Nõmme Klubi tasuliste teenuste hinnad alates 05.04.2023;
- anda ehitusloa Pärnu tn 108, Kilingi-Nõmme linn, Saarde vald, Pärnu maakond (katastritunnus 30601:002:0013) asuva eluhoone lammutamiseks;
- tunnistada projekti „Saarde valla kruusakattega teede profileerimine“ edukaks pakkumuseks AS Zebra (10122626) hinnapakkumus kui majanduslikult soodsaim pakumuse maksumusega 75,60 eurot käibemaksuga üks tund. Sõlmida kirjalik hankeloping ettevõttega AS Zebra (10122626);
- sotsiaalhoolekande küsimustes.

12. aprillil 2023

- jätta rahuldamata avaldused toetuse saamiseks;
- anda Venipak Eesti OÜ-le (registrikood 12142751) otsustuskorras kasutusse Pärnu maakonnas Saarde vallas Kilingi-Nõmme linnas Pärnu tn L1 (katastritunnus 30601:001:0117) kinnistust maatükk suurusega kuni 1 m²

Venipaki pakiautomaadi paigaldamiseks tähtajaliselt kuni 12. aprill 2028;

- anda Surju keskuse 4 ja Surju keskuse 5 korteriühistutele otsustuskorras tasuta kasutusse Pärnu maakonnas Saarde vallas Surju külas Valla kinnistust (katastritunnus 75601:001:0223) maatükk korteriühistute jäätmemahutite paigaldamiseks tähtajaliselt kuni 12. aprill 2028;
- volikogu määruse eelnõu „Saarde valla teehoiukava aastateks 2023-2026“ volikogule otsustamiseks saatmine
- sotsiaalhoolekande küsimustes.

19. aprillil 2023

- jätta rahuldamata avaldus toetuse saamiseks;
- määrata ja rahastada sotsiaalteenus;
- eraldada B.G. Forseliuse Seltsi Kilingi-Nõmme Gümnaasiumi Noortekogu noortegrupile Noorte omaalgatuse toetamise toetus summas 500 EUR;
- kinnitada Tihemetsa Huvi- ja Spordikeskuse struktuur ja ametikohad;
- nõustuda tingimuslikult AS TREV-2 Grupp (registrikood 10047362) Nepste V ja Nepste VI liivakarjääri kaevandamisloa taotluse KMH programmi eelnõuga „Nepste V ja VI liivakarjääri kaevandamise loa taotluse keskkonnamõju hindamine“ ja tehti KMH läbiviijale ettepanekud:
- lisada KMH programmi Natura hindamist läbi viiv ekspert nimeiliselt;
- lisada KMH programmi III alternatiivina maavara kaevandamine Nepste V mäeeraldisel ja IV alternatiivina maavara kaevandamine Nepste VI mäeeraldisel;
- tunnistada riigihanke „Kilingi-Nõmme Gümnaasiumi hoone rekonstrueerimine“ projekteerimine (viitenumber 259009) edukaks pakkumuseks OÜ IBG-EHITUS (10403756) pakkumus kui majanduslikult soodsaim pakumuse maksumusega 89 600,00 eurot, millele lisandub käibemaks ning otsustati sõlmida hankeloping pakkujaga OÜ IBG-EHITUS (10403756);
- tunnistada hanke „Saarde valla mustkatete lõõkaukude ja defektide remondiks Saarde valla haldusterritooriumil“ edukaks Verston OÜ (11947047) hinnapakumuse maksumusega 192,89 eurot käibemaksuga üks tund ning sõlmida kirjalik hankeloping ettevõttega Verston OÜ (11947047);
- tunnistada hanke „Saarde valla kruusakattega teedel tolmutõrje teostamiseks“ edukaks pakkumuseks Verston OÜ (11947047) hinnapakumuse kui majanduslikult soodsaim pakumuse maksumusega 814,27 eurot käibemaksuga üks tonn ning sõlmida kirjalik hankeloping ettevõttega Verston OÜ (11947047);
- sotsiaalhoolekande küsimustes.

Küllli Veber
vallasekretär

Naaskoor Kanarbik 70

Laupäeval 15. aprillil toimus Kilingi-Nõmme Klubis Naaskoori Kanarbik 70. juubelile pühendatud ühiskontsert. Koos laulsid koorid nii Pärnumaalt kui ka Viljandist, kokku 150 koorilauljat ning külalised. Iga koor laulis ühe Pärnumaaga seotud laulu ning lõpuks astusid lavale kõik lauljad kaheks ühislauluks.

Peale kontserti algas meeleolukas juubelipidu, kus tantsuks mängis Uulu segakoori lauljatest bänd Katsuge Siis Järgmiseks Korraks Mitte Ära Unustada.

Meeleolukal ühiskontserdil osalesid: Naaskoor Kanarbik, Naaskoor Linda, Uulu Segakoor, Treimani Laulukoor, Tammiste Laulukoor, Naisansamblid Nõianeitsid ja Olla daam,

Pärnu M. Lüdigi nimeline meeskoor ja Viljandi Naaskoor Eha.

Õhtujuhiks oli särav Lottemaal näitlejana tegutsev Rudolf Harald Kivi.

Toitlustamist pakkusid Kilingi-Nõmme enda Kohvik 42 ning Resto.

Üritust korraldas Naaskoori Kanarbik dirigent Kerttu Liisa koostöös koo-

rivanem Eesi Kolla ning Kilingi-Nõmme Klubiga.

Tagasiside oli väga positiivne ning andis innustust järgmiste ühislaulmiste korraldamiseks.

Kuriteoohvri hüvitis muutub abivajajale kättesaadavamaks ja taotlemine lihtsamaks

Uus ohvriabi seadus lihtsustab hüvitise kättesaadavust vägivaldakariteo ohvritele või nende lähedastele. Enam ei arvestata kuriteoohvri hüvitisest maha riiklikke toetusi.

Kuriteoohvri hüvitise maksmise eesmärgiks on leevendada raskete vägivaldakaritegude materiaalset tagajärge kannatanule. Kuriteoohvritele makstakse hüvitist juhul, kui inimene sai kuriteo tagajärjel või seda ära hoides raske tervisekahjustuse või kui ohver suri.

Kahekümne aasta jooksul on kuriteoohvri hüvitist saanud ligikaudu 1200 inimest. Eelmisel aastal määrati hüvitis vaid 14 inimesele. Sotsiaalkindlustus-

ameti kahju- ja kuriteoohvri hüvitise teenuse juhi Kati Mäesaare sõnul on viimasel kolmel aastal kuriteoohvri hüvitise taotlejate arv järjest vähenenud. „Aastas registreeritakse keskmiselt 8000 vägivaldakaritegu, millest hinnanguliselt 500-1000 puhul võiks kannatanul olla õigus kuriteoohvri hüvitisele,“ sõnab Mäesaar.

Hüvitise saajate arvu vähenemise üheks põhjuseks peab Mäesaar asjaolu, et seni on toetuse taotlemine olnud ohvri või tema lähedase jaoks ebamõistlikult keeruline ning koormav. „Uue ohvriabi seadusega muutuvad aga hüvitise arvestamise põhimõtted arusaadavamaks ja taotlemine lihtsamaks.”

Lühidalt:

- Enam ei ole kuriteoohvri hüvitise saamiseks vaja töörealisel ohvril töövõimet töötukassas hinnata. Vanaduspensioniealisel ohvril ei ole vaja taotleda puuet. Teisisõnu on hüvitise saamise tingimuseks asjaolu, et vägivaldakariteo tagajärjel ei saa inimene enam edasi töötada ning tema sissetulek väheneb või kaob.
- Edaspidi hüvitatakse ohvri abivahendite ja isiklike esemetele tekitatud kahju alampalga (2023.a. see on 725 euro) ulatuses ilma kulutšekke või arveid esitamata. Kui kahju on suurem, siis tuleb seda ka dokumentidega tõendada.

- Kui inimene vägivaldakariteo tagajärjel sureb, on õigus kuriteoohvri hüvitist saada näiteks tema lapsel või vanemal. Enam ei arvestata ülalpeetavate hüvitisest maha toitjakaotuspension.

- Kui varasemalt arvestati kuriteoohvri matusekulude kompenseerimisel maha kohaliku omavalitsuse toetus, siis enam seda ei tehta. Matusekulud hüvitatakse alampalga (725 euro) ulatuses.

Lisainfot kuriteoohvri hüvitise ja selle taotlemise kohta leiab sotsiaalkindlustusameti kodulehelt.

Kevadel on parim aeg oma küttekolded korda teha

Kalendrikevad on käes ja ilmataatki lubab juba märkimisväärselt õhust, seega võib öelda, et kütteperiood hakkab selleks koraks läbi saama.

Kütteperioodil on tava-pärane, et päästjad käivad kustutamas tahmapõlenguid korstnas või soojamüüris, mis lõhuvad kütteseadmeid ja pragudest võib tulla ka ümbruse süüdata. Nii saab igal aastal mitusada põlengut alguse hooldamata küttesüsteemidest. Selle ärahoidmiseks tuleb kohale kutsuda korstnapühkija, kes küttekolded ja korstnad puhastab ning kogu süsteemi nii seest kui ka väljast kriitilise pilguga üle vaatab, kas see on talve tervelt üle elanud või vajab pottsepa parandustööd.

Korstent puhasta vähemalt kord aastas

Tuleohutusseadusest tulenevalt järgib Päästeamet nõuet, et kortermajade ja ridaelamute küttesüsteeme peab kord aastas puhastama kutseline korstnapühkija. Eramajades võib korstent ka ise pühkida, kuid vähemalt kord viie aasta jooksul peab kogu süsteemi ikkagi üle vaatama kutseline korstnapühkija. Tihedama kasutamise korral tuleb küttekoldeid sagedamini puhastada. Õige hooldus on ka kütjale endale kasulik, sest puhastatud kütteseadet vajab vähem küttematerjali ning annab rohkem sooja.

Infot leiad

küttesüsteemide portaalist Alates 1. märtsist 2021 kasutavad korstnapühkijad küttesüsteemide registrit. See tähendab, et sinu küttesüsteem kantakse registrisse, kust saad kontrollida küttesüsteemile väljastatud akti, kus on kirjas süsteemi seisukord. Paberil aktide kasutamise vajadust enam ei ole ja korstnapühkijad seda enam ei väljasta. Akti lugemiseks tuleb minna Päästeameti küttesüsteemide portaali aadressil <https://kuttessusteeem.paasteamet.ee/login> ning lehele sisse logida. Lisaks oma küttesüsteemi infole leiab siit ka

teenust pakkuvate kutseliste korstnapühkijate ja pottseppade kontaktandmed ning nende tööpiirkonnad. Seega ei ole vaja enam pead murda, kust omale vajaliku teenuseosutaja saad. Portaalist leitavate korstnapühkijate ja pottseppade osas võib olla kindel, kutsetasemeta meistreid nende seas ei ole.

Kui inimesel on toimetulekuraskused, saab kohaliku omavalitsusest uurida, kas korstnapühkimise teenusele saab toetust, sest paljud omavalitsused pakuvad selleks otstarbeks rahalist tuge.

Telli kutseline korstnapühkija juba kevadel

Sageli on inimestel arusaam, et korstnapühkija tuleb kutsuda sügisel enne kütteperioodi algust. Siis on kõik korstnapühkijad aga üle koormatud ja järjekorrad pikad. Tegelikult saavad korstnapühkijad oma tööd teha aasta ringi. Kevadel on isegi parem, kui korstnapühkija kogu küttesüsteemi üle vaatab, sest kui ilmneb süsteemil mingi viga, jõuab küttekolde suve jooksul järgmiseks kütteperioodiks korda teha.

Kui keegi kahtleb oma kodu tuleohutuses ja soovib nõustamist, tuleks sellest teada anda riigiinfo infonumbril 1247. Kodunõustamine on alati vabatahtlik ja trahve ega ettekirjutusi karta ei tasu – on oluline, et sinu kodu saaks ohutumaks.

Kuidas käituda tahma- või pigipõlengu korral?

- Helista hädaabinumbrile 112.
- Piira siibriga õhu pealevoolu.
- Eemalda küttesüsteemi lähedalt süttivad esemed.
- Ära kustuta tahmapõlengut veega.
- Puhastusluugi kaudu sobib kustutamiseks pulberkustuti.
- Enne küttesüsteemi uuesti kasutamist kutsu korstnapühkija.

Andra Väärtmaa
Lääne päästeteskuse kommunikatsioonijuht

Foto: unsplash.com

Saarde Kõmin 2023 – esmakordne ning õnnestunud

Märtsikuu teisel nädalavahetusel kogunesid Tihe- metsa sõdurikodusse hakka- jama Kikepera malevkonna noored Kilingi-Nõmmest, Häädemeestelt, Uulust ja Surjust, et omavahel mõõtu võtta esmakordselt korraldatud militaarspordivõistlusel Saarde Kõmin.

Nagu mainitud sai, oli tegemist esmakordselt korraldatud võistlusega, mille peakorraldaja, Kikepera malevkonna kaitseliitlane Markus Kaljur, oma uurimistöös raames läbi viis.

Võistkondi startis rajale 10, sel korral siis viis noorte kotkaste ja viis kodutütarde võistkonda ning see oli ka esimesel korral ülempiir. Ka peakorraldaja mainis, et arv sai etteantud, kuna ei saanud olla lõpuni kindel, kas kogu võistlus õnnestub nii nagu plaanitud.

Seega oli Saarde valla metsades Tihe- metsa ja Kilingi-Nõmme vahelisel alal korraldajate ettevalmistatud ülesandeid täitmas tublisti üle neljakümne poisi ja tüdrukut – ikka selleks, et selgitada välja parim võistkond, kes suudab mõelda,

tegutseda ja ülesandeid täita füüsilise koormuse ja pingete kiuste.

Ülesannete valikul, mille hulka kuulusid näiteks õil- lambi valmistamine, vee- ja tuleohutus, koordinaatide määramine, traditsiooniline takistusrada, meditsiini- ja sideülesanne, lähtus peakorraldajad ka sellest, et võistlejad saaksid kasutada oskusi, mis on tarvilikud nii enda kui teiste abistamiseks ekstreemsetes oludes. Vaja läks nii meeskonnatööd kui nutikust.

Peakorraldaja Markus nendib, et ükski võistlus ei saaks toimuda, kui poleks korraldajaid ja võistlejaid. „Ma tänan kõiki Kikepera malevkonna relvavendaid, kes abistasid nõu ja jõuga, samuti Pärnumaa vanemaid noorkotkaid ja kodutütreid Karina-Mirtel Dervojedi, Maribel Tamme, Kristjan Kasepõldu, Eerika Sarapuud ja Mariliis Puuseppa. Ning vee- ja tuleohutuse punktitegijaid Saarde Vabatahtlikke Pritsumehi, koosseisus Eiko Tammist, Ivo Pesti ja Andro Lemmik. Oma panuse võistlusel and-

sid ka Saarde vald ning Maitliis OÜ, kes toetasid Kodutütarde ja Noorte Kotkaste arvestuses esikolmikut.“

Osalejate kinnitusel esmakordselt ja hästi korraldatud võistluse eripäraks oli ka see, et kaotajaid siin pole. Kõik võidavad – kasvõi mõne uue teadmise. Kuid võitjad on olemas ka protokolli järgi.

Kodutütarde arvestuses pani oma nime maksma Saarde rühma võistkond „Kodukanamunad“ ning Noorte Kotkaste arvestuses samuti esinduslik Saarde rühma võistkond „Hobused“.

Markus Kaljur

Traditsiooniline kanuumatk

Ristiküla ja Metsaääre Külaselts korraldasid 1. aprillil kanuumatka Reiu jõel. Seekord suurendasime sõitjate arvu ning tavapärase kahe matka asemel toimus kolm. Viimane sõit oli rohkem ekstreemhuvilistele ja kogunud sõitjatele, sest matka lõpp jäi videvikku. Matkaraja pikkuseks oli 15 km, mis on pikem kui eelnevatel aastatel. Veetasemega panime täppi – oli piisavalt kõrge ja üpris kiire. Nädalake hiljem oleks ilmselt pidanud kivide vahel manööverdama.

Kiiremad matkalised lõpetasid raja 2 h 4 minutiga, keskel läbi võttis raja

lähimine aega 2 h 30 min. Matkalisi saatsid pardid, mõnigi avastas Saarde valla Taevaskoja ning eriti julged võtsid hüdroloogi rolli.

Kolme matka peale oli osalisi 60 kanti, kellest veerandi moodustasid lapsed. Nagu tavaks, ootas matkalisi Ristiküla pargis soe supp, jook, kuumaks kõetud saun ja tünn. Täname südamest kõiki osalisi, kes vaatamata jahedale ilmale pidasid sõna ja veetsid naljapäeva looduses!

Ruta Kuusk

Ristiküla külaseltsi liige

Fotod: Kalju Sarapu

LIHKUMISAASTA 2023

SAARDE LIHKUMISAASTA 5. etapp 2023

coop

Kilingi-Nõmme

MAIJOOKS

Kolmapäeval, 10. mail kell 18.00 toimub Kilingi-Nõmme linnapargis

joostakse

VABAS STIILIS

Jrk.	Võistlusklassid	vanus	võistkond	stiil	distsants
1	Lasteaia lapsed		suurus lõpmatu, sugu olenematu, kiirus piiramatult	VABA	kokku kaks ringi
2	1-3. klass				
3	Esindusvõistkonnad	eatu			
4	4-6. klass				
5	7-9. klass		sugu 4 M + 4 N		Tüdrukud ¼ ring Poisid ½ ringi
6	10-12. klass				

Eriauhinnad stiilsematele ja kiirematele kollektiividele

Stiilipunkte jagab žürii

Loosiauhind: Saarde Saunaklubi kuujajane KINKEKAART kahele

Registreerimine sündmuspais

Täpsem info: Toivo Tallo, Erki Kangur ja Kadi Rüütl

SAARDE SAUNAKLUBI

SAARDE SAUNAKLUBI

SAARDE SAUNAKLUBI

SAARDE SAUNAKLUBI

SAARDE SAUNAKLUBI

- Võsalõikus giljotiiniga
- Väljaveo teenus
- Kasvava metsa ja võsa raieõiguse ost

ELBUMETS
AUS JA SUJUV KOOSTÖÖ

Tel: 519 92 918 elbu.mets@gmail.com

Surju Kool

Nagu traditsiooniks saanud, osalesime ka sel aastal vint. ee korraldataval **mõttespordi olümpiaadil**. Mõõduvõtt toimus viiel alal: kabe, male, gomoku, sudokude ja ristsõnade lahendamine.

Põhikooli astmes tegi meil kõige parema tulemuse **Kristo**: 34-s koht 450 osaleja hulgas, **Keijo** sekundeeris 44. kohaga. Põhikooli arvestuses osalesid veel **Andry, Sten ja Richard**, algklasside arvestuses löid kaasa **Anna, Sini, Otto ja Noora**.

Neljapäeval, 16. märtsil toimus Tartu Ülikooli teaduskooli poolt korraldatud üle-eestiline matemaatikavõistlus **Känguru**. Võistlusemäng toimus kuues vanuserühmas:

- pre-ekolier (1.-2. klass)
- ekolier (3.-4. klass)
- benjamin (5.-6. klass)
- kadett (7.-8. klass)
- juunior (9.-10. klass)
- student (11.-12. klass)

Meie kooli iga vanuserühma kolm tublimat olid: 1.-2. klass **Sini Tuum, Meribel Bilan, Anna Vilks**; 3.-4. klass **Elisabeth Virkus, Sandra Juust, Kerli Mägi**; 5.-6. klass **Gerti Abigail Afanasjev, Kätlin Kodu, Liisa Ojaste**; 7.-8. klass **Kenneth Pärn, Piibe Gerne, Kaili Pärna**.

17. märtsil toimus Pärnumaal **tehnoloogiavaldkonna ainete olümpiaad**. Poistel oli sel aastal teemaks „Energia kui ressurss”. Testiti teadmisi tehnilise terminoloogia, tööohutuse, materjaliõpetuse ja füüsikaliste nähtuste osas ning olümpiaadi II poolles oli vaja teha praktiline töö teemal „4 rattaga auto”, mille käigus

Surju Kooli 7. klassi õpilane Triinu Ojaste esitlemas enda kúpsutatud kilupirukat

Saarde valla lastekoor

pidi valmima liikuv masin. Meie kooli 8. klassi õpilane **Kevin Kiviselg** saavutas tubli **3. koha**, juhendajaks **Raivo Tõnisson**.

Olime väga edukad ka käsitöö ja kodunduse olümpiaadil. Käsitöö teemaks oli „Materjalid kui ressurss”, kus õpilased said proovile panna teadmised materjaliõpetusest ja praktilise töö teemaks oli „Fantaasia lill”, kus tuli kavandada ja hiljem valmistada lill, sobitades kokku erinevaid materjale. Surju Kooli 9. klassi õpilane **Sandra Ristikivi** saavutas

seal **3. koha**.

Eriti edukalt lõppes meie jaoks kodunduse olümpiaad, kus 7. klassi õpilane **Triinu Ojaste** saavutas Pärnumaal **1. koha** ja 14. aprillil astub ta võistlustulle vabariiklikul olümpiaadil Tallinnas. Nii Sandra Ristikivi kui ka Triinu Ojaste juhendajaks on **Marge Leppik**. Teemaks oli „Toiduressursside väärimine”, mis hõlmas endas nii toiduainete tootmist, ostude planeerimist, toidu valmistamist, toidu jääkidega ja -jätmetega tegelemist nii kodus, koolis

kui ka toitlustusasutuses. Olümpiaadi praktilise töö teemaks oli „Kuiv leib”, mille käigus pidid õpilased kohapeal valmistama kuivast leivast toidu ja hiljem seda esitlema.

Suured tänud Pärnumaa käsitöö ja kodunduse olümpiaadi korraldamise eest meie oma valla õpetajale **Saima Tõigastile**.

Märtsikuus toimus matemaatika võistlus **NUPUTA**.

NUPUTA on võistkondlik matemaatikaülesannete lahendamise võistlus, kus

oma teadmisi panevad proovile 5.-6. klasside neljaliikmelised võistkonnad ja 7. klasside kolmeliikmelised võistkonnad. Pärnu maakonna parimad nuputajad võtsid omavahel mõõtu 30. märtsil, kus meie kooli 5.-6. klasside võistkond saavutas **III koha**. Võistkonda kuulusid **Liisa Ojaste, Roger Pärn, Gerti Abigail Afanasjev, Keijo Mohnja**. 7. klassi võistkond koosseisus **Triinu Ojaste, Kaili Pärna ja Kenneth Pärn** saavutas 5.-6. koha.

Vähem kui saja päeva pärast algab **noorte laulu- ja tantsupidu**. Kui veel mitmed lastekoorid peavad ootama maikuuni, et saada teada, kas nad osalevad laulupeol, siis Saarde valla lastekoori lauljad võivad juba röömust hõisata. Koor pälvib ainukesena hinde „SUUREPÄRANE”, edestades kõiki linna ja maakonna lastekoore. Tahaksime siia lisada lastekooride liigijuhi Ave Sopi tagasiside. „Ma pean ütleva, et teie koor jääb mulle isiklikult üheks

eredaimaks hetkeks sel laulupeo teel. Ma olen lummatud, kui palju kõlailu on väljaspool tõmbekeskuste stuudiokoore. Nagu teie. See on üks ilusamaid avastusi. Teil on silmapaistvalt kuulatud vokaal, imeline muusikategimine. Kõik on olemas- muusika, täpsus ja tunnetus. Kummardan tänus teie ees ja imetlen lõpmatult.”

Õpetajad Piia ja Tiia on väga tänulikud kõikidele lauljatele suure pühendumise ja imelise muusika eest!

Meie kooli väga tublid lastekoori lauljad on **Liisa Ojaste, Miia Lisete Mittenbritt, Anne-Grete Isand ja Karl Nikolai Meibaum**.

Ilus üllatus ootas kooliperet pühade-eelsel päeval kooli sööklas, kus lauad olid kaetud röömsavärviliste munade ja pisikeste kollaste tibudega. Aitäh meie armsatele kokkadele sellise meeldiva hetke eest!

**VASTUVÕTT SURJU KOOLI
1. KLASSI
2023/2024. ÕPPEAASTAKS**

*Dokumentide vastuvõtt
29. mai - 14. juuni 2023*

*Avaldus saata: heidi.kodasma@surju.ee või
tuua kooli tööpäevadel 9:00-15:00*

*Avalduse vorm
<http://www.surju.edu.ee/index.php/oppetoee/dokumendid>*

*Tervisekaart ja õpilaspileti pilt tuua kooli
hiljemalt 25. augustiks*

Info tel. 5023790 (direktor), 58126167 (õppejuht)

*Koolikohustuslik on laps, kes saab
1. oktoobriks 7-aastaseks*

**Saarde Kommunaal Oü korraldab koolivaheajal
27.04.2023 väljasõidu Jurmala veeparki.**

Väljumine Kilingi-Nõmmest 9:00.
Väljumine Jurmalast 16:30.
Istekoht bussis täiskasvanule **25€**, õpilasele **20€**.
Vajalik eelregistreerimine KUNI 25.04.2023
tel: 553 5934 või veokorraldaja@saarde.ee
Veepargi info ja piletid leitav aadressilt
<https://www.akvaparks.lv>.

Vähese reisijate huvi korral jätab Saarde Kommunaal Oü endale õiguse reisi tühistamiseks.

DOONORIPÄEV
16. MAI
KILINGI-NÕMME KLUBI
KELL 9.00 – 11.00

Vererõhuvimitega võib verd loovutada, kui vererõhk on stabiilselt normi piires ega esine haigusest tingitud tüsistusi.
Samuti võib verd loovutada antidepressante kasutades, kui enesetunne on hea.

NB! Kaasa võtta isikut tõendav dokument!

Lisainfo 447 3263

**TULE JA TEE
ÜKS HEATEGU!**

Saarde läbi ajaloo prisma

254

21. aprillil toimus Kilingi-Nõmmes mootorsõidukite ülevaatus. Auto ülevaatus eest tuli maksta 1,50 rbl ja mootorratta eest 1 rbl.

Kilingi-Nõmme Kesk-kool korraldas Lenini sünniaastapäeva tähistamiseks rahvaste sõpruse õhtu. Esines 3. kl mandoliiniorkester, akordionist Tiina Pukk ja vaadata sai NSVL rahvaste rahvariides nukkude näitust.

22. ja 23. aprillil korraldas Kilingi-Nõmme Kooperatiiv universaalkaupluses laste, naiste ja meeste nahkjalatuste näitusmüügi.

Aprillis avaldas rajoonileht „Kommunaar“ noorte autorite loomingut. Seal ilmus ka Kilingi-Nõmme Kesk-kooli õpilase Helle Ilvese luuletus „Lubadus“: „Nüüd jälle lookas saar mu vana kooli väraval

On nagu tavaliselt sügistuuli täis.

Ja kuigi harjund olen tema kuldse säraga,

See siiski lahkumisel hoopis armsam näib.

On nüüd nii erilisel kaldis iidne pajupuu,

Ja vana koolikell minooris kajab.

Pea vanas koolis vaikus. Rõkkama lööb uus,

Äsja meistri käe alt tulnud koolimaja.

Siis peatub pilk nii tihti enda laotud müürireal

Või vaagib enda värvit koridori seinu.

Ja küllap sellepärast maja kalliks pead,

Ning temast kõneldes vaid uhkus hääles leidub.

Ta löid me jaoks küll vana vahetuse töökad käed,

Kuid usun, sõbrad, ega meiegi jää võlgu.

Ning sulle, vapper töö-

mees, luban, peagi näed

Sa homse loojate seas meie sitkeid õlgu.

Me ainsaks tänuks olla saabki ainult visa töö

Nii koolis, põllul, helge homse loomistellinguil.

Jah, homse, mis ei kasvata meist hellikuid

Ning mille päike juba tõustes roosaks lööb.“

Kilingi-Nõmme Tarbijate Kooperatiivi tööstuskombinaadi koosolekul kõlas kriitikat Abja leivatööstuse aadressil. Seal müüdatavat jahu oma töölistele, aga kirja läheb, et jahu küpsetati leivaks.

Kanaküla rahvamajas toimus temaatiline õhtu nimetusega „Tungalterad“.

Selle viisid läbi Saarde isetegevuslased. Saarde raamatukogu rahvas eesotsas juhataja Aino Tautsiga, Lodja metskonna ja

„Kungla“ kolhoosi isetegevuslased naeruvääristasid oma etteastetes neid, kes riigi kulul liugu lasevad.

Abja Rajooni TSN istungil sai kriitika osaliseks ka Kilingi-Nõmme Tarbijate Kooperatiivi leivakombinaat, kes ei suuda elanikkonnale nõutavas koguses leiba-saia küpsetada ja sortiment oli ka väike. Maa-kaubandusvõrgu väljaehitamine ei laabu. Rajoonis valitses puudus kvalifitseeritud õpetajatest, mistõttu oli Tõlla ja Tali koolis madal õppeedukus.

Hilda Song „Kungla“ kolhoosist sai I järgu „Emamedali“ – oli üles kasvatanud 6 last. Viie lapse kasvatajat Elsa Rooni Tihemetsa kn autasustati II järgu „Emamedaliga“.

Marutaud on surmaga lõppev haigus – ole teadlik ja vaktsineeri oma lemmik, nii kaitseks ka ennast!

Marutaud on loomade ja inimeste ühine nakkushaigus, mida pole võimalik ravida. Haigus lõppeb haigustunnuste väljakujunemisel alati surmaga. Õnneks on marutaudi vastu olemas vaktsiin, mille abil saab haigust ennetada.

Marutaud on laialt levinud meie idanaabrite territooriumil, seetõttu on ka marutaudi oht meie lemmikloomadele ja selle kaudu ka inimesele endiselt suur. Võimalus, et haigus Eestisse jõuab (nakatunud mets- või koduloomaga) on piirialadel vägagi reaalne. Lähimad marutaudi juhtumid on olnud Pihkva oblastis ja ka Petseris. Seda kõike arvestades, tuleb lemmiklooma omanikel olla väga hoolas ning kindlasti oma lemmikud marutaudi vastu vaktsineerida.

Selleks, et vältida nii enda kui oma lemmiku nakatumist, on oluline roll ja vastutus loomaomanikul. Tuleb hoolitseda, et loom saaks õigeaegselt marutaudi vastu vaktsineeritud. Lemmiklooma vaktsineerimiseks pöördu loomakliinikusse või võta ühendust loomaarstiga. Vaktsineerimise info kantakse loomapassi, kuhu kirjutatakse ka järgmise vaktsineerimise aeg. Esmane lemmiklooma vaktsineerimine tuleb teha hiljemalt looma 21. elunä-

dalaks. Uuesti tuleb loom vaktsineerida aasta pärast ja edasi juba kahe aastase intervalliga. Oluline on, et vaktsineeritaks ka neid lemmikuid, kes elavad toas.

Riik tasub marutaudi-vastase vaktsiini eest, loomaarsti visiidi eest tasub loomaomanik. Muude enamlevinud nakkushaiguste vastu on võimalik lemmikuid vaktsineerida kompleksvaktsiiniga. Sellisel puhul tuleb vaktsiini ja ka visiidi eest tasuda loomaomanikul.

Enne vaktsineerimist tuleks koerale või kassile teha ussikuur. Selleks saab vajaliku tableti osta lähimast apteegist, teada tuleb vaid looma kaalu. Vaktsineerimise minnes võta kaasa lemmiklooma pass. Passi kantakse vaktsineerimise andmed ja järgmise vaktsineerimise aeg.

Marutaudi võib nakatuda ka inimene. Marutaud levib haige looma süljega, sattudes haava looma hammustuse tagajärjel. Kiire haava puhastamine ja vaktsineerimine esimeste puremisjärgsete tundide jooksul annab võimaluse ennetada haiguse teket ja selle lõppemist surmaga. Koerad ja kassid on peamised loomad, kes haigust inimesele levitada võivad. Kui lemmikloom on vaktsineeritud, siis sellist ohtu ei ole.

Höiva-Kilingi Apostliku Õigeusu kirik

Ettevaatust karulaugu ja rabarberi korjamisel

Kevade saabudes tundub ahvatlev ära süüa kõik roheline, mis maast võrsub. Karulaugulehed ja noored rabarberivarred on tõeliselt vitamiinirikkad, kuid teadmatuse korral võib endale liiga teha, mis peadib mürgistusega.

Eestlased on selles mõttes uni-kaalne rahvas – nagu midagi nina mullast välja pistab, siis see üles korjatakse ja blenderisse pannakse. Mürgistusteabekeskuse poolt tahame inimestele meelde tuletada, et mitte kõik taimed ei ole ohutud ja tasub kodus eelnevalt uurida, kas teadmised enne korjele minemist on ikka piisavad. Näiteks – kas te oskate teha vahet sügislillel, karulaugul ja piibehelel?

Kuigi enamasti ei ole Eestis nt mürgise taime maitsmine ja mõne mürgisema marja söömine siiski tervisele ohtlik, võivad paljud ohutuna tuntud taimed valesti tarvitatusena osutada haiglasõitu vajavaks. Näiteks muidu söödava rabarberi puhul on laste surmajuhumeid mujal maailmas esinenud rabarberi lehtede suures koguses

söömisest. Tänapäeval on efektiivne ennetustöö küll lastel taolised õnnetused ära hoidnud, ent tervisekahjustused täiskasvanutel on ja sealhulgas ka Eestis jätkuvalt alles. Rabarberi värskete lehtede terviseohtlikkus tuleneb neis sisalduvatest antrakinoonidest. Lisaks põhjustab rabarberi lehe (ning ka puitunud varte) söömine tervisekahjustusi taimes sisalduvate oksaalhapete tõttu. Samal moel võivad suures koguses sööduna tervisele ohtu põhjustada ka hapuoblikad ja jänese-kapsas.

Varakevadel tärkavad karulaugu lehed on pea äravahetamiseni sarnased mitmete kevadel tärkavate lillede nagu piibehele ja sügislille lehtedega. Nii võib juhtuda, et pahaaimamatult korjatakse karulaugu pähe hoopis mürgiste lillede lehti. Piibehele söömisest tekib ebamugav seedetraktiärritus pikaks ajaks ning sügislille mürgistus lõpeb lausa haiglas.

Õnneks on karulaugul eriline omadus – see lõhnab küüslaugu

(või ka sibula) järele. Selleks, et lõhn paremini esile tuleks, tuleb lehte sõrmede vahel mudida. Kuna

karulaugu läheduses kasvavad sageli mürgised lilled, mistõttu võivad ka kõige hoolisamalt korjajal lehed segamini minna. Vaid kõiki lehti kontrollides saab olla kindel, et tegemist on õige asjaga.

Tähelepanelik tuleb olla ka rabarberiga. Kevadised värsked rabarberi varred on tõeliselt maitsvad ja vitamiinirikkad, mistõttu leiavad need kasutust erinevates toitudes. Vahel kiputakse ära unustama, et rabarberist sobivad söömiseks ainult noored varred. Nii on näiteks smuutit tehakse ära kasutatud ka rabarberi lehed ja niimoodi endale liiga tehtud.

Rabarberi lehed ja vanad varred sisaldavad mürgiseid aineid, mistõttu võib neid tarvitades tekkida kiire vajadus haiglaravi järele ja esmaabiks on vajalik kuni 200 aktiivsõe tableti neelamine.

Kuidas end mürgistuse või selle kahtluse korral aidata? Salvesta

juba praegu nii enda kui ka oma lähedaste telefoni mürgistusinfo-liini number **16662**, millele saab helistada ööpäevaringselt ja anonüümselt. Kodus võiks varuks olla 200 aktiivsõetabletti, mida info-liini juhise järgi vajaduse korral võtta.

Esmaabi taimemürgistuste korral: puhasta suu taimeosadest ja loputa veega. Kindlasti ei tohi kannatanut oksendada ajada, see teeb rohkem kahju kui head ning ole ka efektiivne. Kui taimeosa on alla neelatud, anna kannatanule väikeste lonksude kaupa vett juua. Võimalusel tee kindlaks, millise taimega oli tegemist ja hinda võimalikku alla neelatud kogust. Helista mürgistusinfo-liinile 16662 ja järgi saadud juhiseid.

Mürgistuse kahtluse korral ära oota sümptomite ilmnemist, vaid helista julgelt mürgistusinfo-liinile. Meie õed aitavad hea meelega.

Mare Oder
mürgistusteabekeskuse juht

Uued tooted kasvatavad suitsetajate hulka

Eestis on tubakatarvitamise trend nagu kahe poollega medal. Ühelt poolt on tavasigarette suitsetamine langustrendis, kuid teisalt on probleem uude tubaka- ja nikotiinitorude, nagu e-sigarette ja huuletubaka tarvitamise populaarsuse muutumine.

OÜ Võru Arst pereõde Piret Haljend tõdes, et näeb oma igapäevatoos e-sigareti tarvitajate arvu kasvu, eriti noorte seas. „Tavasigarette suitsetamine jäetakse maha ja hakatakse tõmbama e-sigaretti, sest seda peetakse ohutumaks,“ vahendas Haljend inimeste seas levinud arusaama.

Lääne-Tallinna Keskhaigla tubakast loobumise nõustaja doktor Tiiu Härm nentis samuti, et e-sigarette suitsetajate arv kasvab ja hoogsamalt just 16–24-aastaste seas. Härm rõhutas, et kuigi tubakatööstused väidavad, et e-sigaretid, kuumutatavad tubakatoode ja huuletubakas on vähem ohtlikud kui tavaline sigaret, pole sel väitel teaduslikku tõestust. „Kõigil neil on üks nimetaja – nikotiin. Nikotiin tekitab sõltuvust, ükskõik kuidas sa selle oma organismi viid: kas sigaretsuitsu kopsu tõmmates või e-sigareti või kuumutatavate sigarettide aerosooli sisse hingates. Igal juhul jõuab nikotiin vereringesse. Tubakatööstus väidab, et kuna alternatiivsete toodete kuumus on madalam kui tavalisel sigaretil, siis eraldub keemiat organismi vähem. Kuid meil pole selle kohta tõendus põhiseid andmeid, rääkimata infost kaugtagajärgede kohta – selleks on vaja vähemalt 10–15 aastat,“ nentis ligi paarkümmend aastat tubakast loobujaid nõustanud doktor Härm, et uude tubakatoode tarvitajad on praegu otsekui katsejõesed.

Suitsetamise populaarsus kooliõpilaste seas õnneks langeb, neist 91% on 2020. aastal tehtud uuringu andmetel mitesuitsetajad. Küll aga levib tendents, et tubakatarvitamist ei alustata enam sigarettide, vaid e-sigaretite. Need on noortele kättesaadavad samal moel nagu aastakümneid tagasi – noortegruppides aega veetes ja diilerite kaudu. Eks vanemadki jätavad kodus e-sigaretid ripakile. Huvi uude tubaka- ja nikotiinitorude vastu on aga suur. „Kodul on ennetuses väga suur roll, sh on tähtis mitesuitsetavate vanemate eeskujul,“ rõhutas Tiiu Härm.

Dr Tiiu Härm. Foto: Scanpix, Karin Kaljuläte

Nõustajalt saab tuge

Kui inimene on otsustanud suitsetamisega lõpparve teha, võib ta nõustamiseks pöörduda oma perearsti või -õe poole. Seal saab patsient täita ka kuue küsimusega Fagerströmi testi, mille abil selgitatakse välja, kui tugev on inimese nikotiinisõltuvus. Pereõde Piret Haljendi sõnul lepitakse esimesel nõustamisel kokku kuupäev, millal inimene suitsetamisest loobub, samuti selgitatakse, et loobuda tuleb ühekorraga, mitte koera saba jupphaaval raiudes.

Esimesel tubakavabal päeval võtab pereõde loobujaga ühendust, et tema käekäigu järelle pärida, nõu anda ja tuge pakkuda. „Inimesel on oluline teadvustada, et mahajätmise eest vastutab ta ise, teised saavad ainult toetada,“ lisas Haljend.

Kes vajab põhjalikku, aastajagu kestvat tubakast loobumise nõustamist koos raviplaani, siis seda saab Eesti eri piirkondades töötavatest tubakast loobumise nõustamiskabinettidest. Tasuta teenust osutavad professionaalsed nõustajad, saatekirja ei ole vaja, tuleb vaid eelnevalt registreeruda. Esimene nõustamine koos tubakast loobumise aja ja loobumisplaani kokkuleppimisega toimub kindlasti silmast silma, korduvvisiite tehakse siis, kui inimene loobumise teekonnal hätta jääb. Kui aga kõik sujub, hoiavad patsient ja nõustaja 12 kuu jooksul kontakti kas e-kirja või telefoni teel.

Tiiu Härm rõhutab, et

tubakast loobumine on pikk ja raske teekond, mis nõuab tahtejõudu. „Hea tulemus on, kui iga viies suudab loobuda esimesel korral. Uuringud näitavad, et keskmiselt loobutakse tubakast alles kolmandal-neljandal katsel. Kõige motiveeritumad on noored täiskasvanud: nad annavad endale aru, et suitsetamisele kulub palju raha, riided haisevad, peres ja töökohal – tihti on tegemist juhtivtöötajatega – antakse halba eeskujut. Kõik see motiveerib maha jätma,“ kirjeldas doktor Härm, lisades, et loobuda pole kunagi hilja, ka siis mitte, kui suit-

setamise staaž on aasta-kümnete pikkune.

Tubakavabadus avab elus hoopis uusi tahke. „Kui võtan pärast 12 kuu möödumist oma nõustatavatega ühendust, ütleb nii mõnigi, et on avastanud uusi emotsioone, lõhnu, maitseid. Tervis on parem, energiat rohkem – inimene elab hoopis teist elu!“

Hea teada!

Nikotiinist loobumisel on kõige raskemad esimesed kolm-neli päeva. Oluline on endale kindlaks jääda esimese kuu jooksul, sellest hiljem hakatakse harvem taas tarvitama. Kui inimene ei ole tubaka- ja nikotiinitorude tarvitanud 12 kuud järjest, siis on tema loobumisteede lõpule jõudnud. Aga tasub mees pidada, et ka üksik juhuslik suitsumahv või nikotiininaats vallandab sõltuvusprotsessi uuesti. Seega tuleb pärast loobumist õppida nikotiinivabalt elama. Nautigem seda!

Allikas: tubakainfo.ee

Sõltuvusnõustamist ja -ravi rahastab Tervisekassa

Tubakast loobumise nõustamist nii esmatasandil, koolitervishoius kui ka nõustamiskabinettides rahastab Tervisekassa alates 1. juulist 2022. Aastane eelarve on 20 000 eurot, kuid kui vajadus teenuse järele on suurem, tasutakse ka planeeritud eelarvet ületav kulu.

Heli Lehtsaar-Karma
Tervisekassa kaasautor

Kust saab abi?

- www.tubakainfo.ee.
- www.facebook.com/Nikotiinivaba.
- Apteegist, perearstilt ja -õelt (vt, kas sinu perearst või pereõde juba nõustavad).
- Tubakast loobumise nõustamiskabinettid 12 linnas ja Meegomäe külas.

Asukohad:
www.tubakainfo.ee/kontakt.

Tubakast loobumise nõustamine on inimesele tasuta, sealhulgas ka ravikindlustuseta inimesele.

Pärnus pakub tasuta tuge tubakast loobumiseks:

Pärnu Haigla SA
Ristiku 1, Pärnu
Eelregistreerimise tel 447 3300
<http://www.ph.ee/>

TIHEMETSJA HUVI- JA SPORDIKESKUSES

FOTOAPARAATIDE NÄITUS EKSPONAADID PÄRINEVAD ERINEVATEST ERAKOGUDEST

ALATES 21.MÄRTSIST 2023

OLED OODATUD!

ROHEVAHETUSE AEG!!

8. MAI - 31. MAI

Sai liiga palju seemneid külvatud ja nüüd on taimeuputus?

Too oma ülejäänud istikud Tihemetsa Huvi- ja Spordikeskuse fuajeesse!

Nii saab iga soovija omale TASUTA sobiva taime võtta ning üleliigsed istikud teistele soovijatele tuua!

Hoolitseme nende eest uue omaniku saamiseni hästi!

Oodatud on taimed, istikud, seemned ja kõik muu millel istutamise pistmist.

TULE SAAMA JA VAHETAMA!!

Hea Saarde rahvas, ei saa me läbi Lätita ...

30. aprillil kl 9-14 toimub Mazsalacas kevadlaa

Kui saame kokku 10 inimest, kes soovivad sõita laadale, siis pileti hinnaks on 14 € (edasi tagasi sõit, kohapeal 2 tundi). Vähese huvi korral reis ei toimu.

Väljumine
Kilingi-Nõmmest kell 9 (Coopi parkla)
Tihemetsast kl 9.15 (Coopi parkla)
Tagasi hakkame sõitma ca kell 12.

Täpsem info ja eelregistreerimine tel 553 5934

Saarde Kommunaal

SPORT

7+7+7 “Mõeldes suvele” tulemused

Nagu pealkiri ütleb, siis lõpliku tulemust näeme endi peal alles suvel. Korraldaja jaoks oli 21 päeva väldanud “paigalseisul” kaks olulisemat eesmärki. Soov lõhkuda päevarutiini eeskätt neil, kelle argipäev on vähe füüsilist koormust. Loodame, et 21 järjestikuse päevaga tekkinud uue rutiini vilju saab osaleja nautida suvel rannas. Seega – suvel näeme! Oleme rahul kui vähemalt ühel inimesel kujunes meie “paigalseisust” liikumisharjumus. Teine eesmärk oli koguda raha Kilingi-Nõmme spordihoone aeroobikasaali rühmatreeningute juhendaja koolitamiseks.

Väljakutsest võttis osa 139 Saarde valla spordielu toetajat, kes püsisid paigal 336,88 € eest. Kohaliku ettevõtja Tanel Menningu HMG Invest & Holding OÜ toel kasutame kogunenud summat soovitud eesmärgi täitmiseks. Andrus Teearu ja Fithop OÜ auhinnad motiveerisid nihutama isiklike võimete piire. Kolme ala kokkuvõttes moodustasid naiste esikolmiku Lii Zerel, Evelyn Olde ja Laivi Pärna. Neidude parimad on Crystal-Eliis Krapp, Liis-Marie Kaljur, Maria Kaljur. Noormeeste võistlus osutus kõige tasavägisemaks. Esikoha võitis Kren-Marten Krapp, Elmar Jefimovi ja Romet Kaljuri ees. Võistluse rekordiga võitis meeste esikoha Renno Reinhold, püsid kolme alaga kokku paigal 15 minutit ja 20 sekundit. Võitjale järgnesid Priit Avarmaa ja Tanel Menning.

Meistrivõistlused lauamängude mitmevõistluses

19. veebruaril toimusid Valtu spordihoones ESL Jõud meistrivõistlused lauamängude mitmevõistluses (male, kabe, koroon ja lauatenis). Edukas oli Pärnumaa esindus, kes võitis

esikoha karika. Kuldmale võitsid neidudest Anette Einmann ja noormeestest Markus Sooväli. Hõbemale said Saima Rand naistest (üle 55. a), neidudest Dagne Oriehov, noormees-

test Henri Sireli ja meestest (üle 70. a) Enn Pruul. Pronksmedalile tulid Eiki Lehemets meestest (üle 60. a) ja Ilme Rand naistest (üle 55. a).

Foto Eiki Lehemets

Võidutsev võimlemisklubi „Githa“

25. märtsil toimus Tallinnas uus võimlemisfestival “Liigume graatsiliselt”, kus 7-9 aastaste vanusegrupis saavutas võimlemisklubi „Githa“ noorem rühm laureaadi tiitli koos uhke karikaga. Tublide võimlejate treener on Margit Schmidt. Aitäh ja palju edukaid esinemisi!

Foto: Margit Schmidt

Festival “Kauni rühiga ellu!”

15. aprillil toimus Tallinnas 30. vabariiklik festival “Kauni rühiga ellu!” Võimlemisklubist „Githa“ osalesid lasterühm (9–12 aastased) ja noorterühm (12–14 aastased).

Noorematel õnnestus rõngakavaga saada žüriilt 92 punkti 100-st võimalikust ning selle tulemusel kuldmedalid. Kuldmale vääriliselt esinesid:

Marybel Vaarik, Merilyn Luik, Kaia Toomla, Annika Suur, Reena Liisa Laidla, Meriliis Kaun, Angela Kovalevski ja Isabel Rist.

Vanema rühma uue kava esitus õnnestus samuti väga hästi, tasuks hõbemedalid 83 punktiga. Hõbemedalite vääriliselt esinesid: Aleksandra ja Bianca Vaarik, Reili Tihane, Claudia Klaas, Maibritt Pesti, Ele-

nor Anis, Margot Klettenberg ja Sarah Sofia Hein.

Mõlema rühma juhendaja on Margit Schmidt.

Lasterühm

Noorterühm

Vibuklubi Saarde korraldab 20. mail Kõveri Puhkekeskuses Eesti Maastikuviibu Liidu klubide karika etapi vibulaskmises, kuhu on oodata kuni 100 osalejat.

29. aprill Lauri karjääris kell 12-15

Täpsuskütt 2023

Õhkrelvast laskmine 10 lasku.
Vaistuvibuga 15 yardi 10 noolt.

VOISTLUKLASSID:
P / T 2005 ja hiljem sündinud
M / N 2004 ja varem sündinud

SAARDE KAITSEPÄEV 2023

LAURI KARJÄÄRIS 29. APRILLIL

PEREPÄEV KELL 10-15

SAARDE LIIKUMISAASTA 2023

LIIKUMISAASTA 2023

Livonia kevadlaad

21. MAI 2023 ALGUS 11.00

Kilingi-Nõmme SUVEAIAS

väga häva ilma korral Kilingi-Nõmme spordihoones

Registreerimine ja vaatamine algab 9.30

LAMADES SURUMISES

Saarde valla ja Pärnumaa meistrivõistlused

VOISTLUKLASSID:
Naised: absoluutarvestus.
Mehed: 2001 ja nooremad -63 kg, 83+ kg
2000 ja vanemad -63 kg, -93 kg, -105 kg, -120 kg, 120+ kg
Parasportlased: Naised; Mehed: absoluutarvestuses

Osavõtumaks 10 EUR (kuni 18. mail)
Võistluspaigas 20 EUR

Info:
Aini Kimber: (peakohtunik) tel. 5177 0938
Taneli Buström: (peakorraldaja) tel. 5649 3596

www.skssaarde.ee

ICON FIT, EESTI, SAARDE VALD, Pärnumaa Spordiliit, FitShop, leader, FAST, RING JES

LIPU-MASTID

KUNI
MAI LÕPUNI
10%
SOODSAMALT

Igaühel on õigus
heisata Eesti lipp
365 päeva aastas!

Täpsem info
ja personaalne
pakkumine:
mastid@hobesolg.ee

Tel 5565 5001
5565 5002

www.hobesolg.ee

ASTA SUSS 18.06.1935 – 25.03.2023

Õpetaja mõjutab iga-
vikku, ta ei või teada, kus
tema mõju lõpeb. (Henry
Brooks Adams)

Kooli tänaval elanud
õpetaja Asta Sussi lah-
kumine puudutas väga
paljusid inimesi. Kilingi-
Nõmme sündinud ja
kasvanud armastatud
pedagoogi teadsid tema
koolikaaslased, kollee-
gid, lapsevanemad ja õpi-
lased. Ta oli meie kooli 5.
lennu vilistlane, 32., 40., 44. lennu klas-
sijuhataja.

Kodust oli Asta saanud kaasa töökuse
ja oskuse vaadelda loodust, ta märkas
kodulinna ilu ning aastaegade vahel-
dumist, leidis rasketel hetkedel lohutust
looduses jalutades. Oma rahulikult ja
tasakaalukal moel suunas ta õpetajate
alguses algklasside lapsi vaatlema pilvi
ja putukaid, värve sobitama ja joonis-
tama. Hiljem viis ta lisaks värviõpetuse
ja kunstiajaloo tutvustamisele oma õpi-
lasi ka psühholoogia ja perekonnaõpetuse
algteadmiste juurde. Tema õpilased mee-
nutavad, et õpetaja Asta oli õpilase jaoks
alati olemas, leidis aega vastata küsimus-
tele, lohutada. Õpetaja Sussi nõudmised
ja selgitused olid alati lastele arusaada-
vad, kodused tööd ei vajanud vanemate
kaasalöömist unetundide arvelt. Kunsti-
õpetuse klass Kilingi-Nõmme oli kuul-
lus üle vabariigi ja raja taga, õpetaja Sussi
loodud õppevahendid on koolis kasutusel
tänapäeval.

1953. aastal Tali 8. kl Koolis alanud
pedagoogiteel oli Asta Suss julge uuen-
duste katsetaja, erinevate meetodite aren-
daja, pidev enesetäiendaja. Kirjaõpetus
ja nüüdiskunst, arhitektuur, skulptuur,
keraamika – see on lühike loetelu kur-
sustest, kus õpetaja osales. Kooli kuns-
tiline kujundamine oli Asta ülesanne.
Tegelikult tähendas see tušši ja sulega
imeilusa kirjaga tekste stendidel, kii-
tuskirjadel ja tublide nimesid autahvilil,
kunstitööde näitusi koolimajas ja osale-
mist üleriigilistel näitustel.

Seitsmekümnendatel juhendas Asta
komandörina Eesti Õpilasmaleva rühma
Nõmme sovhoosi põldudel, kus põhilise
kasvatuse meetodina kasutas eeskujut, töö-
tamist koos lastega. Igal kevadel tundis
Asta rõõmu võimalusest teha näpud mul-

IN MEMORIAM

laseks isiklikul aiamaal.

Asta oli oma õpilas-
tega kirjavahetuses ka
pärast koolist lahkumist,
saatis neile tähtpäevadeks
kaarte. Temale saatsid
pühade või sünnipäeva
puhul häid soovide nii
lapsed kui ka vanemad.
Õpetajale Kooli täna-
vasse mindi külla ja jagati
temaga oma elusündmusi.
Jaanus Moppel meenutab
klassijuhatajat: „Eest-

lane võib kukkuda, talle võib vahel peale
astuda, aga ta tõuseb ja läheb ikka edasi.“
See tsitaat ei ole ei aastast 2023, ega ka
2003, vaid on kirjutatud 1983 sõduripoiss
Jaanusele Ukraina väikelinna Sambir.
Klassijuhataja oskas valida õigeid ja jul-
geid sõnu. Aga veel rohkem on mind elus
aidanud Asta kõikenägev ning kõikeütlev
pilk. Aitäh Sulle, õpetaja ...“

Pühendumusega tehtud töö on puudu-
tanud läbi poole sajandi paljusid õpilasi,
kelle tegemisi Asta jälgis ja kellele kaasa
elas. Asta õpilastest on saanud kunstni-
kud ja kunstioptuse õpetajad, kes tema
tööd jätkavad.

Pühendumusega tehtud tööd tunnus-
tati Teenelise Õpetaja nimetusega ja väga
paljude aukirjadega. 1998. aastal kanti
Asta Sussi nimi Kilingi-Nõmme linna
auraamatusse, 2005 nimetati Pärnumaa
Aastate pedagoogiks, 2006. a sai temast
Saarde valla aukodanik, talle omistati
Saarde valla Suur Vapimärk. 2008 tun-
nustati teda Pärnumaa Aasta koolitaja
tiitliga.

2005. a septembris alustas Asta Suss
oma 52. tööaastat Kilingi-Nõmme Güm-
naasiumis, järgmisel kevadel andis ta
kunstiklassi üle tütre tütrele. Koolitööst
vabaks saanud õpetajale astusid ligi
kunstihuvilised väärikad ja kõik järg-
mised aastad juhendas Asta kunstiringi
Spekter, mis jätkab tegutsemist tänu
suurepärasele õpetussõnadele ja saadud
kogemustele.

Kohtudes endiste kolleegidega tundis
Asta siirast huvi kooli käekäigu vastu ja
meenutas lõbusaid seiku. Ikka oma hea-
tahtlikult ja tasakaalukal moel. Nüüd jää-
vad meile mälestused ja sügav tänu koos-
veedetud aja eest.

Kilingi-Nõmme Gümnaasium

Päästeamet kuulutab välja projektikonkursi teise vooru, et toetada kogukondi kriisideks valmistumisel

Mullu novembris kuulutas
Päästeamet välja projekti-
konkursi, mille kaudu said
registreeritud mittetulundusühingud taotleda raha,
et parandada elanikkonna
ohuteadlikkust ja võimet
hädalukordadega senisest
paremini toime tulla. Huvi-
lisi oli palju ning kõigile toe-
tust ei jagunud. Nüüd algab
projektikonkursi teine voor
ning kõik registreeritud
mittetulundusühingud, kel
mõtteid ja soovi ühiskonna
ohutuse panustada, saavad
taas toetust taotleda.

„Elu on näidanud, et krii-
sid võivad tabada ühel või
teisel moel meid kõiki. Kriisi
pale võib seejuures olla väga
erinev. Kriis võib olla näiteks
pikemaajalisem elektrikat-

kestus, kaugkütteühenduse
seiskumine, ootamatult suur
torm, mis jätab pikkadeks
tundideks vangi või hoopis
midagi muud. Kriisid on
küll eriilmelised, kuid nende
puhul kehtib universaalne
soovitus – kriise ei tasu karta,
vaid nendeks tuleb valmis
olla,“ rääkis Päästeameti
ennetustöö osakonna elan-
nikkonnakaitse nõunik Piret
Valge.

„Kuna ulatusliku kriisi
korral on abivajajaid väga
palju, ei pruugi riigi ja koha-
liku omavalitsuse abi iga-
üheni kiirelt jõuda. Sestap
on oluline kõigepealt inimese
enda valmisolek. Sellele järg-
neb kogukond, kus teatakse
kohalikke olusid, ressursse
ja abivajajaid. Ühtehoidvatel

ja teadlikel kogukondadel on
jõudu selleks, et üheskoos
kriisiolukorraga võimalikult
valutult toime tulla,“ lisas ta.

Kriisiks valmistumise
puhul on tähtis, et kogukond
toimiks teadlikult ja mõtleks
läbi, mida on vaja selleks, et
ebahariliku olukorraga või-
malikult hästi toime tulla.
„Ohutuse ja turvalisuse vaa-
tes käsitleme kogukonda geo-
graafiliselt – kogukonnad on
näiteks kohalikud külaseltsid,
asumkonnad ja teised sar-
nased kooslused. Enamasti
veavad selliseid kogukondi
eest kohalikud aktiivsed ja
ettevõtlikud inimesed, kellest
pikas perspektiivis saavad
koostööpartnerid kohalikule
omavalitsusele ning turvali-
susega tegelevatele ametkon-

dadele. Sellega seisavad nad
hea, et üheskoos kriisideks
paremini valmis olla ja häda-
olukorras võimalikult hästi
hakkama saada,“ rääkis Piret
Valge.

Konkursi esimese vooru
kuulutas Päästeamet välja
mullu 23. novembril ning mit-
tetulundusühingute huvi oli
väga suur. „Esimese vooruga
laekus Päästeametile 96 taot-
lust kogusummas 173 045,56
eurot. Toona oli konkursi
eelarve 41 000 eurot ning
komisjon valis kandideerinutest
välja 23 toetuse saajat.
On rõõm, et nüüd on võimalus
anda varasemast veel suurem
panus kogukonna kriisikind-
lamaks muutmisele,“ ütles
Päästeameti ennetustöö osa-
konna juhataja Janika Usin ja

julgustas kõiki registreeritud
mittetulundusühinguid kon-
kursil osalema.

**Projektikonkursiga toe-
tab Päästeamet vahendite
soetamist, mis aitavad kogu-
kondadel kriisidega pare-
mini toime tulla.** Nii ongi
võimalik kogukonna kriisi-
keskusele projekti abil tellida
näiteks **generaatorivalmidu-
seks vajalikud kaabeldus-
tööd, hankida generaator,
meditsiinivarud, vahendid
sooja toidu valmistamiseks
ning joogivee puhastami-
seks ja säilitamiseks, aku-
pangad või valgusallikad.**
Kõik soetused peavad olema
tehtud selleks, et võimestada
kogukondade kerksuskes-
kuste loomist, kuhu hädasoli-
jad saavad kriisi korral tulla,

et saada infot ja abi.

Projekti tegevused viiakse
ellu koostöös kohaliku oma-
valitsuse ja päästeskusega.
Päästeskus teeb osalevale
kogukonnale tasuta kriisikoo-
lituse ja nõustab kogukonda
kriisiplaani koostamisel.
Projekti ellu viiv MTÜ tagab
kogukonnaliikmete osaluse
koolitusel ja kriisiplaani
koostamisel. **Päästeameti
toetus ühele taotlejale on
kuni 2000 eurot.** Projekti-
konkursi eelarve on 74000
eurot. **Projekti rahastamis-
taotlusi saab esitada 21.
maini 2023.** Projekti tegevu-
sed tuleb ellu viia vahemikus
01.06.–31.10.2023.

Rohkem infot taotlemise
tingimuste kohta saab Pääste-
ameti kodulehelt.

Kuhu minna meie vallas

10. aprill – 30. mai Eesti Pressifoto 2021, näitus Kilingi-Nõmme Klubis
27. aprill kell 9 koolivaheaja väljasõit Jurmala veeparki. Istekoht bussis täiskasvanule 25€, õpilasele 20€. Vajalik eelregistreerimine kuni 25.04.2023 telefonil 553 5934 või veokorraldaja@saarde.ee
27. aprill kell 19 Kilingi-Nõmme Klubis film Apteeker Melchior. Timuka tütar.
28. aprill kell 18 Saarde valla discgolfi sarja I etapp
- 29.-30. aprill kell 11-17 Allikukivi Veinimõisas Avatud Veinitee päev
29. aprill kell 8-17 Lauri karjääris Saarde 22. Kaitsepäev. Ürituse korraldaja: Marina Külakoda MTÜ, marinakylakoda@gmail.com, Rauno Lensment 529 6925
30. aprill kell 9 väljasõit Kilingi-Nõmme Coop Konsumi parklast Mazsalaca kevadlaadale. Tihemetsa Coop parklast väljasõit 9.15. Edasi-tagasipilet 14€. Täpsem info ja eelregistreerimine kuni 28. aprillini k.a telefonil 553 5934
6. mai kell 11 Lapitehnikas koti valmistamise õpituba Saarde Käsitöökeskuses, I kogunemine
10. mai kell 18 Coop Kilingi-Nõmme Maijooks
11. mai kell 10 Hindpere Optika Surjus. Silmade kontroll ja prillide müük.
12. mai kell 19 Emadepäeva võimlemispidu Kilingi-Nõmme spordihoones.
16. mai kell 9-11 Kilingi-Nõmme Klubis Doonoripäev.
20. mai Kõveri Puhkekeskuses Eesti Maastikuvibu Liidu klubide karika etapp vibulaskmises.
20. mai kell 11 Lapitehnikas koti valmistamise õpituba Saarde Käsitöökeskuses, II kogunemine
21. mai kell 11 Saarde valla ja Pärnumaa meistrivõistlused lamades surumises suveaias (halva ilma korral spordihoones)
21. mai kell 11 Livonia kevadlaad suveaias
26. mai kell 18 Saarde valla discgolfi sarja II etapp
29. mai kell 10 Hindpere Optika Kilingi-Nõmmes. Silmade kontroll ja prillide müük.
3. juuni kell 18 Kilingi-Nõmme laululaval Suve avalöök 2023

OSTAN NÕUKAAJA ESEMEID: portselanist nõud, klaasist nõud ja vaasid, keraamika, kunst, heliplaadid, raamatud, mänguasjad, mudelautod, hõbe jne.

Tel 5803 0458

Metsamaapinna ketasadrage ettevalmistamine istutamiseks ja külviks.
5345 3698, mikk@metsaader.ee

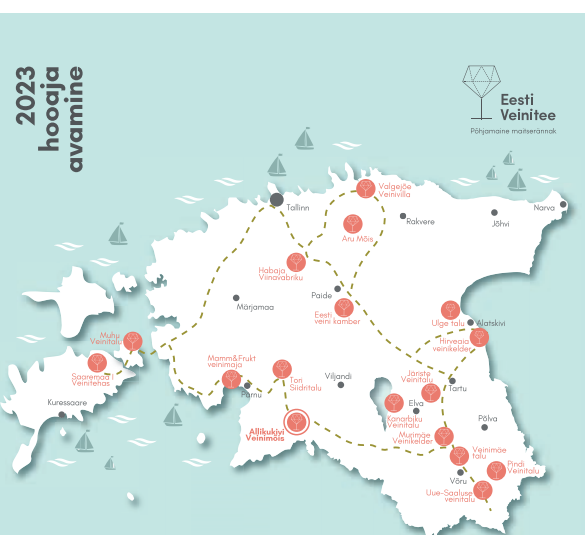
Toimetust ootab kaastöid ja reklaame e-posti aadressile janne.elmers@saarde.ee 15. kuupäevaks.

Õnitleme!

LEIDA SUTT	90
IRMA JAAKSON	90
JUTA MATSI	90
ALMA-ARMILDE MÄNDLA	90
HELLE ATS	90
EVALD MASSA	89
ELVI TOMINGA	88
NIINA LEBEDEVA	86
ENNA VAINO	85
JÜRI ASPEL	85
LAINA LENSMENT	84
HELME JÕGI	84
TÕNIS KAPSTA	84
ELVI PIIRI	83
HELLE PAAL	83
VEERA AAB	82
HELGI LUBLO	82
LINDA TEEARU	82
AVO TEEARU	81
ANTTI JUHANI BÖÖK	81
LEMBIT MUMM	81
ELVE LEHTMAA	81
TAIMI KIVISELG	81
ANNE-MARE PELTSE	80
HELJU LOIK	75
ELVE KARU	75
KAISA LEIMANN	75
SILVI JAANSON	75
VALDI ATKA	75
JAANUS OKS	70
JURI KOVALJOV	70

Vallaelanikud, kes ei soovi oma sünnipäeva avaldamist ajalehes, peaksid sellest teatama e-posti aadressile mari.treial@saarde.ee, info@saarde.ee või telefonidel 449 0138, 449 0135 hiljemalt eelneva kuu 15. kuupäevaks.

Eesti Veinitee avatud uste päev

Allikukivi Veinimõis
29. ja 30. aprillil 2023
kell 11.00-17.00 **TASUTA**
ekskursioonid ja töötod

Uued vallakodanikud

Gerda Valgu ja Meelis Štutšnikovi perre sündis 27. märtsil poeg
JOONAS ŠTUTŠNIKOV

SILMADE KONTROLL JA PRILLIDE MÜÜK

11. mai alates 10.00
SURJU RAHVAMAJAS
Etterregistreerimine (kell 8-16)
telefonil 5323 2454

*kuivasilmatest
*silmarõhu mõõtmine
*optilised piikesprillid

Silmade kontroll 20€, prilliootjale **TASUTA!**

SILMADE KONTROLL JA PRILLIDE MÜÜK

29. mai alates 10.00
KILINGI-NÕMME KLUBIS
Etterregistreerimine (kell 8-16)
telefonil 5323 2454

*kuivasilmatest
*silmarõhu mõõtmine
*optilised piikesprillid

Silmade kontroll 20€, prilliootjale **TASUTA!**

Eveli ilusalong pakub erinevaid teenuseid

Juuksur
Lash Lift
Klassikaline massaaž
Kupumassaaž
Lastemassaaž
Aroomi puudutuse teraapia
Pediküür
Solaarium - päevitus kollageeniga

Broneeri aeg tel 4344005, 51995094
või kirjuta Facebook „Eveli ilusalong“ postkasti

Pärnu tn. 30-2
Mõisaküla

Mälestame lahkunuid

ASTA SUSS
18.06.1935 – 25.03.2023

ILVI ILVES
18.09.1936 – 04.04.2023

OLEV NÄÄR
03.01.1935 – 05.04.2023

HEITI PÄRN
20.10.1936 – 04.04.2023

LEHTE IIR
04.06.1944 – 15.04.2023

LEA JAMŠANOVA
11.12.1933 – 20.04.2023

LEA EINALEHT
04.11.1954-17.04.2023

VIKTOR SIKK
27.09.1926-24.04.2023